

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде и заштите животне средине доноси

ПРАВИЛНИК

о методама испитивања сорте беле слачице (*Sinapis alba L.*) и црне слачице (*Brassica nigra (L.) W.D.J.Koch*) ради признавања сорте

"Службени гласник РС", број 106 од 21. децембра 2015.

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорте беле и црне слачице (у даљем тексту: сорта) на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Члан 2.

Методама из члана 1. овог правилника испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) производне и употребне вредности сорте (VCU тест);
- 2) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест).

Члан 3.

Производна и употребна вредност сорте утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) принос семена (са 12% влаге);
- 2) садржај влаге у семену;
- 3) садржај уља у семену;
- 4) принос уља;
- 5) садржај глукозинолата;
- 6) пуцање љуске;
- 7) масу 1000 семена (g);
- 8) дужину вегетације;
- 9) толерантност, односно отпорност на болести и штеточине.

Сорта се испитује тако што се битне особине из става 1. овог члана сорте која се испитује упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Члан 4.

Сорта се испитује у једном или више огледа постављених на огледном пољу на више локалитета. Оглед чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Оглед из става 1. овог члана изводи се по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања.

Члан 5.

Сорта се испитује на огледном пољу у складу са захтевом за признавање сорте у којем власник сорте, односно његов овлашћени заступник предлаже да се сорта, ради испитивања, разврста у одговарајући оглед према врсти.

Разврстана сорта сеје се, ради испитивања, у одговарајући оглед.

За испитивање на огледном пољу доставља се семе сорте које је испитаног квалитета, здравствено исправно и третирано инсектицидима и фунгицидима.

Члан 6.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорте мора да буде иста култура.

Сорта се на истом огледном пољу може испитивати најмање после четири године, под условом да у том периоду нису сејане друге уљане биљне врсте и врсте из породице купусњача (*Brassicaceae*).

Сорта се испитује на земљишту које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина и, по потреби, предсетвено третирано инсектицидима.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије производње беле и црне слачице, а ради испољавања генетског потенцијала сорте.

Сетву сорти у једном огледу треба обавити истог дана и у року који се у том локалитету сматра оптималним.

Члан 7.

Оглед за испитивање сорте поставља се са елементима датим у Табели – Елементи огледа за испитивања сорте беле и црне слачице.

Табела – Елементи огледа за испитивања сорте беле и црне слачице

Елементи огледа	
дужина елементарне парцеле	8 m
ширина елементарне парцеле	1,25 m
површина елементарне парцеле	10 m ²
дубина сетве	2–3 cm
размак између редова	25 cm
размак у реду	7,5 cm
број редова по елементарној парцели	5
број биљака на парцели	533
број биљака на хектару	533.000
размак између парцела	1 m
размак између блокова (понављања)	1,5 m
заштитни појас (око целог огледа минимум)	4 реда

Члан 8.

У периоду вегетације сорте на огледном пољу евидентирају се:

- 1) датум сетве;
- 2) датум ницања (када је више од 50% никлих биљака);
- 3) број биљака на елементарној парцели после ницања (у свим понављањима);
- 4) датум почетка цветања (10% цветалих биљака);
- 5) датум технолошке зрелости – жетве;
- 6) пуцање љуске;
- 7) висина биљке (у cm);
- 8) полагање биљака које се приказује оценама од један (1) до пет (5), и то:
 - (1) оцена 1 – ако има од 75% до 100% полеглих биљака;

- (2) оцена 2 – ако има од 50% до 75% полеглих биљака;
- (3) оцена 3 – ако има од 25% до 50% полеглих биљака;
- (4) оцена 4 – ако има до 25% полеглих биљака;
- (5) оцена 5 – ако нема полеглих биљака.

Члан 9.

У току испитивања сорте у огледном пољу, у односу на стандардну сорту, утврђује се степен присуства болести и штеточина.

Под степеном присуства болести и штеточина подразумева се проценат оштећења биљака или проценат оштећених биљних делова или број штетних организама на делу или целој биљци или на m² и слично, у зависности од специфичности појављивања одређених болести и штетних организама.

У случају појаве болести у току испитивања сорте у огледном пољу оцењује се степен осетљивости испитиваних сорти и степен присуства болести, оценама од један (1) до девет (9), и то:

- 1) оцена 1 – сорта отпорна, усев без симптома болести, степен присуства болести 0%;
- 2) оцена 2 – сорта толерантна, присуство болести у траговима, степен присуства болести до 2%;
- 3) оцена 3 – сорта подложна нападу болести, напад болести слаб са степеном присуства болести до 5%;
- 4) оцена 4 – сорта слабо осетљива на напад болести, напад болести уочљив са степеном присуства болести до 10%;
- 5) оцена 5 – сорта средње осетљива на напад болести, напад болести средњи са степеном присуства болести до 20%;
- 6) оцена 6 – сорта осетљива на напад болести, напад болести изразит са степеном присуства болести до 40%;
- 7) оцена 7 – сорта јако осетљива на напад болести, напад болести јак са степеном присуства болести до 60%;
- 8) оцена 8 – сорта врло осетљива на напад болести, напад болести врло јак са степеном присуства болести до 80%;
- 9) оцена 9 – сорта изузетно осетљива на напад болести, напад болести изузетно јак са степеном присуства болести преко 80%.

Извођачи огледа сами евидентирају врсту и степен присуства болести.

Члан 10.

Ако се у току испитивања сорте на огледном пољу појаве биљне штеточине у значајнијем броју врши се њихово евидентирање.

Члан 11.

Непосредно пред жетву утврђује се број биљака на парцели у свим понављањима. Дозвољено одступање је 15% празних места од укупног броја биљака на парцели.

Члан 12.

Извођач огледа обавља жетву свих сорти из једног огледа у истом дану у фази пуне зрелости.

Члан 13.

Непосредно након жетве утврђује се принос семена и проценат влаге у семену по парцели за свако понављање.

Принос семена се обрачунава на бази 12% влаге по елементарним парцелама.

Након жетве врши се одређивање боје семена (жута, сива, црна и остало) и заступљеност се приказује се у процентима (%).

Члан 14.

Испитивања у лабораторији обухватају утврђивање садржаја сировог уља у сувој материји и садржаја глукозинолата.

Садржај сировог уља у сувој материји и глукозинолата утврђује се из једног просечног узорка од 0,3 kg из свих понављања, узетог са сваког локалитета након жетве.

Узорак семена се пакује у натрон или платнену кесу, затвара, обележава додељеним шифрама које је имао у огледу и доставља овлашћеној лабораторији која ради анализе узорака.

Члан 15.

Извођач огледа који испитује сорту на огледном пољу евидентира: назив извођача огледа; име и презиме одговорног лица за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај хранљивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 7–11. и чл. 13. и 14. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте (оштећења од дивљачи, птица, штеточина и природних непогода и друго).

Извођач огледа који испитује сорту у лабораторији евидентира податке из члана 14. овог правилника, као и назив извођача анализе, одговорно лице за извођење анализе и локалитет и шифру сорте са локалитета на коме се изводи оглед.

Подаци из ст. 1. и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

Члан 16.

Различитост, униформност и стабилност сорте беле и црне слачице испитује се методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте.

Члан 17.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 101-00-00287/2015-09

У Београду, 8. децембра 2015. године

Министар,

проф. др **Снежана Богосављевић Бошковић**, с.р.